

Soạn bài: TÀO THÁO UỐNG RƯỢU LUẬN ANH HÙNG

TÀO THÁO UỐNG RƯỢU LUẬN ANH HÙNG

(Trích hồi 21 - Tam quốc diễn nghĩa)

LA QUÁN TRUNG

I – KIẾN THỨC CƠ BẢN

1. Về tác giả, xem bài Hồi trống Cổ Thành.
2. Về thể loại, xem bài Hồi trống Cổ Thành.
3. Đoạn trích đã ca ngợi tài trí thông minh, sự nhanh nhẹn, linh hoạt trong đối đáp, ứng xử của Lưu Bị khi phải đối mặt với Tào Tháo để bàn luận về người anh hùng trong thiên hạ.

II – RÈN LUYỆN KĨ NĂNG

1. Nhận xét về nghệ thuật xây dựng tình huống truyện

Gợi ý:

Nhóm Lưu Bị, Quan Vũ, Trương Phi lúc đầu còn yếu thế, buộc phải nương tựa vào Tào Tháo ở Hứa Đô, song họ luôn nghĩ cách thoát khỏi sự khống chế đó để xây dựng lực lượng độc lập. Bây giờ, giữ được bí mật ý đồ chiến lược là nhiệm vụ hàng đầu. Câu chuyện Tào Tháo uống rượu luận anh hùng xảy ra trong tình huống ấy.

Có thể xem Tào Tháo uống rượu luận anh hùng là một đoạn trích có cốt truyện hoàn chỉnh, trong đó câu chuyện diễn ra theo trình tự thường thấy của một kết cấu tự sự. Chi tiết đánh dấu đỉnh điểm là việc Tào Tháo trở vào Lưu Bị rồi trở vào mình mà nói rằng: “Anh hùng trong thiên hạ bây giờ chỉ có sứ quân và Tháo mà thôi”. Chi tiết đánh dấu điểm mở nút là việc “Huyền Đức đã khôn khéo che đậy được hết việc giật mình đánh rơi cả thìa đĩa khi nghe Tháo gọi mình là anh hùng”.

2. Phân tích các thủ pháp khắc hoạ tính cách nhân vật (được thể hiện tập trung ở nhân vật Lưu Bị).

Gợi ý:

- Miêu tả trực tiếp qua những ứng phó tinh tế, linh hoạt và những hành động, ngôn ngữ phù hợp.

+ Làm một vườn rau ngày ngày chăm bón để che mắt Tào Tháo.

+ Đến phủ Tào Tháo, sợ tái mặt khi Tào Tháo nói “Huyền Đức độ này ở nhà làm một việc lớn lao đấy nhỉ!”, nhưng cũng ứng phó kịp thời khi nói rằng trồng rau chỉ vì “không có việc gì, làm để tiêu khiển đó thôi”.

+ Bàn luận về anh hùng thì tỏ ra không biết, rồi kể ra những nhân vật mà mình “nghe nói” chứ chưa được gặp mặt, danh sách đó bị Tào phủ nhận hết. Như vậy có vẻ Lưu Bị không biết rõ ai là anh hùng trong thiên hạ thật.

+ Giật mình rơi thìa, đĩa nhưng rất nhanh nhẹn đổ lỗi cho tiếng sấm làm mình giật mình.

- Miêu tả gián tiếp qua sự đối lập với những suy nghĩ đơn giản và nông cạn của Quan Vũ

và Trương Phi:

Quan Vũ và Trương Phi không hiểu mục đích làm vườn rau và hàng ngày chăm sóc rau của Lưu Bị nên đã lầm tưởng rằng Lưu Bị đã sao nhãng việc lớn nên đã đặt câu hỏi rằng: “Anh không lưu tâm đến việc lớn thiên hạ, học làm chi cái việc của kẻ tiểu nhân này?”.

- Đưa yếu tố thiên nhiên vào một cách hợp lí:

+ Chi tiết cơn mưa kéo đến, làm nền cho câu chuyện, từ đối cảnh mà sinh câu hỏi của Tào Tháo về “vòi rồng lấy nước”, rồi bàn luận về anh hùng.

+ Chi tiết thứ hai là tiếng sấm xuất hiện đúng lúc, kịp thời giải thoát mọi lo âu cho Lưu Bị.

3. Có thể coi đoạn trích là một cuộc đấu trí giữa Lưu Bị và Tào Tháo được không? Tại sao?

Gợi ý:

Trong đoạn trích, cả Lưu Bị và Tào Tháo đều sử dụng mưu trí để đối thoại với nhau:

- Tào Tháo khôn ngoan khi nói lí do đến gặp gỡ Lưu Bị, lại tỏ rõ quan điểm khi “luận anh hùng”, làm phép loại suy, không công nhận bao người Lưu Bị đưa ra là anh hùng vì những lí do rất hợp lí. Để rồi kết luận thẳng thắn rằng: “Anh hùng là người trong bụng có chí lớn, có mưu cao, có tài bao trùm được cả vũ trụ, có chí nuốt cả trời đất kia” và chỉ ra rằng: “Anh hùng trong thiên hạ bây giờ chỉ có sứ quân và Tháo mà thôi”.

- Lưu Bị vốn là người khiêm nhường, thận trọng, kín đáo, khôn ngoan. Trong tình thế hiện tại nếu bộc lộ chí lớn là điều cực kì nguy hiểm. Do đó, đối thoại cùng Tào Tháo, Lưu Bị rất thận trọng, cả trong ngôn từ, cử chỉ và hành động. Lúc đầu rất dè dặt nói không biết thiên hạ có ai là anh hùng: “Bị này được nhờ ơn Thừa tướng làm quan trong triều, anh hùng trong thiên hạ thực không được biết”. Chỉ sau khi Tào Tháo nói: “Đã đành không biết mặt, nhưng cũng có nghe tiếng chứ?” thì Lưu Bị mới đưa ra “danh sách” một số người mà mình “nghe nói” đến trong thiên hạ.

Bảy giả thiết Lưu Bị đưa ra đều bị Tào Tháo chê cười không chấp nhận, không coi họ là anh hùng. Khi mà Tào Tháo kết luận anh hùng trong thiên hạ chỉ có Lưu Bị và Tào Tháo thì Lưu Bị đã giật mình, bất giác đánh rơi cả thìa, đĩa. Thật may, đúng lúc đó có tiếng sấm rền vang, Lưu Bị nhanh trí nói: “Gớm thật! Tiếng sấm dữ quá!” coi như mình giật mình là tại bởi tiếng sấm vậy.

Qua đó có thể thấy Lưu Bị rất thận trọng và thông minh trong ứng xử. Vì thế, trong cuộc đấu trí này Lưu Bị quả là người đã giành phần thắng.

4. Bình luận về quan niệm anh hùng của Tào Tháo thể hiện trong đoạn trích.

Gợi ý:

Câu nói: “Anh hùng là người trong bụng có chí lớn, có mưu cao, có tài bao trùm được cả vũ trụ, có chí nuốt cả trời đất” cho thấy quan niệm về người anh hùng của Tào Tháo là quan niệm của giai cấp áp bức, bóc lột trong xã hội phong kiến Trung Quốc lúc bấy giờ: muốn đè đầu cưỡi cổ dân chúng, làm bá chủ thiên hạ.

5. Bình luận về quan niệm anh hùng của Lưu Bị.

Gợi ý: Quan niệm về anh hùng của Lưu Bị không đồng nhất với quan điểm với Tào Tháo, ngay từ nhỏ Lưu Bị đã có chí lớn nhưng giờ đây không phải lúc để Lưu Bị tranh luận, lúc này, phải giữ bí mật quan điểm của bản thân để khỏi bị Tào Tháo tiêu diệt. Có thể hiểu đây là lúc Lưu Bị mai danh ẩn tích để chờ đợi thời cơ lộ diện. Bởi thế, đọc qua đoạn trích, tưởng như Tào Tháo phủ nhận ý kiến Lưu Bị, Lưu Bị lúc thì sợ tái mặt, lúc thì đánh rơi cả thìa đũa, có nghĩa là Lưu Bị thua. Nhưng thực chất, trong cuộc đấu trí này, Lưu Bị đã là người giành phần thắng và ông đã thực hiện thành công màn kịch của mình, đó là màn kịch của người có mưu cao, chí lớn trong thiên hạ, biết chờ thời, biết cương nhu đúng lúc, đúng chỗ.